



T.C.  
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

# DENİZLİ SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**2023 YILI**  
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

**Kasım 2024**



Tel : 90 (312) 295 30 00  
Fax : 90 (312) 295 48 00



[www.sayistay.gov.tr](http://www.sayistay.gov.tr)  
[sayistay@sayistay.gov.tr](mailto:sayistay@sayistay.gov.tr)



İnönü Bulvarı No: 45  
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA



## İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU .....	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ .....	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	12
7.	DENETİM BULGULARI.....	12
8.	EKLER.....	31



## TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 31.12.2023 İtibarıyla Personel Durumu.....	3
Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu .....	4
Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu .....	5
Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri.....	7
Tablo 7: DESKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler .....	8
Tablo 8: Debimetre Olan Su Depoları ve Kayıp Oranları.....	20



## KISALTMALAR

<b>ABYS</b>	: Abone Bilgi Yönetim sistemi
<b>ÇTV</b>	: Çevre Temizlik Vergisi
<b>DESKİ</b>	: Denizli Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
<b>DİB</b>	: Deşarj İzin Belgesi
<b>İSKİ</b>	: İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü
<b>PERAŞ</b>	: Denizli Büyükşehir Belediyesi Personel Temizlik Ulaşım Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi





## BULGU LİSTESİ

### A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Tahsisli Taşınmazların Kaydına İlişkin İşlemlerin Yerine Getirilmemesi, Fiili Duruma Göre Muhasebe Kayıtlarının Düzeltilmemesi ve Taşınmaz İcmal Cetvelinin Düzenlenmemesi

### B. Diğer Bulgular

1. Abone İşlemlerine ilişkin Tahsilatın Kefaletle Tabi Olmayan Kişiler Eliyle Yürütülmesi
2. Atık Su Arıtma Tesislerinin Bir Kısımının Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanamaması
3. İçme Suyu Şebekesine Verilen Su Miktarının Bir Kısımının Ölçülememesi
4. İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Verilen İşyerlerinin Büyük Çoğunluğunun Atıksu Bağlantı İzninin Olmaması
5. Kanalizasyon ve Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payının Takip ve Tahsilatının Yapılmaması
6. Su Alacaklarının Tahsil ve Takip İşlemlerinin Tarifeler Yönetmeliğine Uygun Şekilde Yapılmaması ve Süreçte Bilgi Sistemlerinin Etkin Şekilde Kullanılmaması
7. Ticari Faaliyet Gösteren Yerlerin Aboneliklerinin Mesken Tarifesi Üzerinden Yapılması

## 1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

### 1.1. Mevzuat ve Görevler

Denizli Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (DESKİ), Bakanlar Kurulunun 13/03/2014 tarih ve 2014/6072 sayılı kararı ile kurulmuştur. DESKİ Genel Müdürlüğü, Denizli Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu kararının yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 01/04/2014 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Denizli Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler DESKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre DESKİ de bağlı idare olarak Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; "Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır." hükmü gereğince DESKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve

onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

## **1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları**

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; genel kurul, yönetim Kurulu, denetçiler ve genel müdürlük olarak sayılmıştır.

Adı geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Denizli Büyükşehir Belediye Meclisi, DESKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Denizli Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcısı ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

DESKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı (703 sayılı KHK'nın 123'üncü maddesi ile Devlet Personel Başkanlığı kaldırılmış ve aynı KHK'nın geçici 3'üncü maddesi ile Devlet Personel Başkanlığının görevleri Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığına devredilmiştir.) tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

DESKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

DESKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

**Tablo 1: 31.12.2023 İtibarıyla Personel Durumu**

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	623	313
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	258	56

Geçici İşçi	-	-
<b>Toplam</b>	881	369
696 sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	<b>1200</b>	900

DESKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu 1 adet şirket bulunmaktadır.

### 1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre DESKİ'de bağlı idare olarak Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

DESKİ'nin 2023 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

**Tablo 2: 2023 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu**

E-Kod1	Giderin Türü	Bütçe (Başlangıç) İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek	Eklene / Düşülen Ödenek (TL)	2023 Yılı Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)
1	Personel Giderleri	112.525.000,00	0,00	97.412.217,00/ 47.887.601,00	162.049.616,00	150.628.236,87	11.421.379,13
2	SGK Prim Giderleri	17.410.000,00	0,00	7.374.767,00/ 7.496.285,00	17.288.482,00	16.107.415,00	1.181.067,00
3	Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	842.810.000,00	0,00	166.285.477,00/ 9.149.186,00	999.946.291,00	957.276.010,58	42.670.280,42
4	Faiz Giderleri	69.500.000,00	0,00	99.744.050,00/ 3.111.208,00	166.132.842,00	166.132.840,30	1,70
5	Cari Transferler	6.250.000,00	0,00	3.379.806,00/ 0,00	9.629.806,00	9.628.065,99	1.740,01
6	Sermaye Giderleri	541.505.000,00	2.000.000.000,00	131.019.397,00/ 318.993.478,00	2.353.530.919,00	1.194.611.153,10	1.158.919.765,90
7	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

8	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9	Yedek Ödenekler	120.000.000,00	0,00	0,00/ 118.577.956,00	1.422.044,00	0,00	1.422.044,00
<b>TOPLAM</b>		<b>1.710.000.000,00</b>	<b>2.000.000,00</b>	<b>505.215.714,00/ 505.215.714,00</b>	<b>3.710.000.000,00</b>	<b>2.494.383.721,84</b>	<b>1.215.616.278,16</b>

DESKİ'nin 2023 mali yılı bütçesi ile başlangıçta 1.710.000.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Dönem içinde ek bütçe ile ayrıca 2.000.000.000,00 TL daha ödenek verilmiş ve 2023 yılı toplam bütçesi 3.710.000.000,00 TL'ye yükselmiştir. Yıl içinde 2.494.383.721,84 TL bütçe gideri yapılmış ve 1.215.616.278,16 TL ödenek ise iptal edilmiştir.

**Tablo 3: 2023 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu**

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.175.835.000,00	1.251.831.025,22	55.951.114,26	1.195.879.910,96	101,70
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	2.100.000,00	8.181.504,74	0,00	8.181.504,74	389,59
05- Diğer Gelirler	387.280.000,00	532.929.495,23	113.625,82	532.815.869,41	137,58
06- Sermaye Gelirleri	35.000,00	56.929,75	0,00	56.929,75	162,65
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Red ve İadeler (-)	250.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>Toplam</b>	<b>1.565.000.000,00</b>	<b>1.792.998.954,94</b>	<b>56.064.740,08</b>	<b>1.736.934.214,86</b>	<b>110,98</b>

2023 yılında net bütçe geliri %110,98 seviyesinde gerçekleşmiştir. Alınan Bağış ve Yardımlar (%389,59) tahminin çok üzerinde, Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri (%101,70), Diğer Gelirler (%137,58) ve Sermaye Gelirleri de (%162,65) yine tahminlerin üzerinde gerçekleşmiştir. Alınan Bağış ve Yardımların büyük bir kısmı proje bazlı olarak Dünya Bankası tarafından verilen yardımlardan oluşmaktadır.

**Tablo 4: 2023 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu**

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Ek Ödenek	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	2023 Yılı Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	112.525.000,00	0,00	97.412.217,00/ 47.887.601,00	162.049.616,00	150.628.236,87	92,95
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	17.410.000,00	0,00	7.374.767,00/ 7.496.285,00	17.288.482,00	16.107.415,00	93,17
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	842.810.000,00	0,00	166.285.477,00/ 9.149.186,00	999.946.291,00	957.276.010,58	95,73
04- Faiz Gideri	69.500.000,00	0,00	99.744.050,00/ 3.111.208,00	166.132.842,00	166.132.840,30	100,00

05- Cari Transferler	6.250.000,00	0,00	3.379.806,00/ 0,00	9.629.806,00	9.628.065,99	99,98
06- Sermaye Giderleri	541.505.000,00	2.000.000.000,00	131.019.397,00/ 318.993.478,00	2.353.530.919,00	1.194.611.153,10	50,76
07- Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0	0	0	0,00
08- Borç Verme	0,00	0,00	0	0	0	0,00
09- Yedek Ödenekler	120.000.000,00	0,00	0,00/ 118.577.956,00	1.422.044,00	0,00	0,00
<b>Toplam</b>	<b>1.710.000.000,00</b>	<b>2.000.000,00</b>	<b>+505.215.714,00/- 505.215.714,00</b>	<b>3.710.000.000,00</b>	<b>2.494.383.721,84</b>	<b>67,23</b>

2023 yılında bütçe giderleri (%67,23) seviyesinde gerçekleşmiştir. Bunun nedeni Çivril GES projesi için 2023 yılı içinde verilen iki milyar TL ek ödeneğin büyük bir kısmının harcanmayıp 2024 yılına devretmesinden kaynaklandığı görülmüştür. 2023 yılı Harcama kalemlerinden Personel Giderleri (%92,95), SGK Prim Giderleri (%93,17), Mal ve Hizmet Alım Giderleri (95,73), Cari Transferler (%99,98) ve Sermaye Giderleri (%50,76) oranında beklenenin altında, Faiz Giderleri ise (%100) oranında gerçekleşmiştir. Gider kaleminin en büyüğünü 1.194.611.153,10 TL ile Sermaye Giderleri oluşturmakta olup bu gider DESKİ'nin 2023 yılında içmesuyu, kanalizasyon tesisi vb yapımlarına ait müteahhitlik hizmetleri kalemlerini oluşturmaktadır.

DESKİ'nin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2022 yılının 2021 yılına, 2023 yılının 2022 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

**Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri**

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2021 Yılı (TL)	2022 Yılı (TL)	2023 Yılı (TL)	2021-2022 Değişim Oranı (%)	2022-2023 Değişim Oranı (%)
	(A)	(B)	(C)	[D=(B-A)/A]	[E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0%
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	383.808.258,95	739.440.853,61	1.195.879.910,96	93%	62,34%
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	9.055.660,86	13.104.079,28	8.181.504,74	45%	-38%
Diğer Gelirler	134.996.110,85	213.608.045,71	532.815.869,41	58%	149,43%
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	56.929,75	0%	0%
<b>Toplam</b>	<b>527.860.030,66</b>	<b>966.152.978,60</b>	<b>1.736.934.214,86</b>	<b>83%</b>	<b>79,77%</b>
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	0,00	0,00	0,00	0%	0%
<b>Net Toplam</b>	<b>527.860.030,66</b>	<b>966.152.978,60</b>	<b>1.736.934.214,86</b>	<b>83%</b>	<b>79,77%</b>

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2023 yılında gelirler bir önceki yıla göre (%79,77) oranında artış göstermiştir. Bu çerçevede; Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Alınan Payların izlendiği Diğer Gelirlerdeki (%149,43) artış toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Su ve atık su ile diğer hizmetlere ilişkin tarife ücretlerine ilişkin Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerindeki artış ise (%62,34) oranında gerçekleşmiştir.

**Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2021-2023) Seyri**

Bütçe Giderinin Çeşidi	2021 Yılı (TL)	2022 Yılı (TL)	2023 Yılı (TL)	2022-2021 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2023-2022 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
	(A)	(B)	(C)		
Personel Giderleri	31.009.200,32	66.026.129,58	150.628.236,87	113	128
SGK Devlet Prim Giderleri	4.832.431,40	10.258.246,41	16.107.415,00	112	57
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	247.811.567,62	589.482.439,88	957.276.010,58	138	62
Faiz Giderleri	50.029.158,12	57.404.656,72	166.132.840,30	15	189
Cari Transferler	4.076.200,37	5.598.035,13	9.628.065,99	37	72
Sermaye Giderleri	243.127.073,28	280.944.715,13	1.194.611.153,10	16	325
Sermaye Transferleri	0,00	31.836.488,56	0,00	0	-100
Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0	0
<b>Toplam</b>	<b>580.885.631,11</b>	<b>1.041.550.711,41</b>	<b>2.494.383.721,84</b>	<b>79</b>	<b>139</b>

DESKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2022 yılında 2021 yılına göre (%79), 2023 yılında da 2022 yılına göre (%139) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2023 yılında içmesuyu, atıksu, kanalizasyon tesisi vb yapımlarına ait müteahhitlik hizmetleri kalemlerini oluşturan Sermaye Giderlerindeki (%325) oranında artış toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Personel Giderlerindeki (%128) oranındaki artış ile Faiz Giderlerindeki (%189) oranındaki artış da beklentilerin üzerinde gerçekleşmiştir. Personel Giderlerindeki artış yıllık maaş ve ücret zamlarından kaynaklanmıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın DESKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2023 yılı Faaliyet Gideri 2.290.925.105,01 TL, Faaliyet Geliri de 1.742.519.777,61 TL olup Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu ise 548.405.327,40 TL olarak gerçekleşmiştir.

DESKİ'nin dolaylı hissedarı olduğu şirket bulunmamakta olup doğrudan hissedarı olduğu şirket aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:



**Tablo 7: DESKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler**

Sıra No.	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	DESKİ'nin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	PERAŞ Denizli Büyükşehir Belediyesi Personel Anonim Şirketi	50.000,00	500,00	1

## 1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

### 1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

DESKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

### 1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
  - 1) Bilanço
  - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
  - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
  - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
  - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

- 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

### **1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler**

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

## **2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU**

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan;

mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

### **3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU**

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

### **4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI**

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

## 5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

### Kontrol Ortamı Standartları

1. Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.
2. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.
3. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.
4. Hassas görevlere ilişkin prosedürler tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

### Risk Değerlendirme Standartları

5. Stratejik plan zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur.
6. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.
7. İdare iç kontrol risklerini tam ve doğru şekilde belirlemiştir.
8. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışma (*risklerin gerçekleşme ihtimali-olası etkisi belirlenerek önem düzeyine karar verme*) yapılmıştır.

### Kontrol Faaliyetleri Standartları

9. İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmıştır ve personele duyurulmuştur.
10. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır.
11. İdarede yapılan görevlendirmelerde bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak "görevler ayrılığı" ilkesine uyulmuştur.
12. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları belirlenmiştir.
13. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur
14. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

### **Bilgi ve İletişim Standartları**

15. İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır.
16. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği'ne uygundur.

### **İzleme Standartları**

17. İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi yılda en az bir kez değerlendirilmekte ve değerlendirme sonuçları İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmaktadır.
18. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır.
19. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

## **6. DENETİM GÖRÜŞÜ**

Denizli Su ve Kanalizasyon idaresi Genel Müdürlüğü 2023 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

## **7. DENETİM BULGULARI**

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

### **A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR**

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

---

---

**BULGU 1: Tahsisli Taşınmazların Kaydına İlişkin İşlemlerin Yerine Getirilmemesi, Fiili Duruma Göre Muhasebe Kayıtlarının Düzeltilmemesi ve Taşınmaz İcmal Cetvelinin Düzenlenmemesi**

Kurum taşınmazlarına ilişkin muhasebe kayıtlarının incelenmesi sonucunda; Kurumun sadece mülkiyetinde, bulunan taşınmazlara ilişkin rayiç bedel belirleme çalışmalarının tamamlandığı ancak yönetiminde veya kullanımında olan taşınmazlar için rayiç bedel çalışmalarının yapılmadığı, muhasebede yer alan taşınmaz kayıtlarının fiili duruma göre düzeltilmediği, mali hizmetler birimince taşınmaz icmal cetvelinin hazırlanamadığı görülmüştür.

Taşınmazların yönetimi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44, 45, 47 ve 60'ncü maddelerinde düzenlenmiştir. 5018 sayılı Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde ve kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmallarının düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere bu Kanun'un 44, 45 ve 60'ncü maddelerine dayanılarak Maliye Bakanlığınca hazırlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik 13.09.2006 tarih ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulmuştur. Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesinde, tapuda kayıtlı olan taşınmazların maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınacağı düzenlenmiştir. Ancak bu taşınmazlardan maliyet ve rayiç bedeli belirlenemeyen taşınmazlar ile tapuda kayıtlı olmayan taşınmazlar başlığı altında yer alan taşınmazlardan sadece ekonomik olarak değerlendirmeye konu olanlar ile kamusal ihtiyaçlarda kullanılan taşınmazların, orta malları ve genel hizmet alanları başlığı altında yer alan taşınmazların ve de Bakanlık tarafından iz bedeli ile takip edilmesine karar verilen taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alınacağı düzenlenmiştir. 17.03.2017 tarih ve 30010 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile söz konusu Yönetmelik'te değişiklik yapılmıştır. Buna göre kurumların, 31.12.2017 tarihine kadar taşınmazların fiili envanterini kural olarak maliyet bedeli üzerinden, maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara almaları gerekmektedir.

Yönetmelik'e göre, taşınmazların rayiç değerinin; maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanların ise bu idarelerce tespit edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, taşınmazların kayıtlara alınan değeri Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre güncellenmelidir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 187'nci maddesine göre, maddi duran varlıklar hakkında, Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in ilgili hükümleri ile bu maddede geçen hükümlere göre işlem yapılmaktadır. Maddeye göre, edinilen maddi duran varlıklar, maliyet bedeli ile hesaplara alınması, bu Yönetmelik'in yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olup hesaplarda yer almayan maddi duran varlıklardan envanter ve değerlemesi yapılanların ise muhasebe birimlerince ilgili maddi duran varlık hesabı ve net değer hesabına kaydedilmek suretiyle hesaplara alınması gerekmektedir. Diğer taraftan, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 08.01.2018 tarihli ve 2018/11321 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Yönetmelik ile değiştirilen ve 01.01.2018 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe giren "Maddi duran varlıkların kayıt değerleri" başlıklı 26'ncı maddesine göre, gerek yatırım ve gerekse kullanım amacıyla edinilen maddi duran varlıkların maliyet bedeliyle muhasebeleştirilmesi, herhangi bir maliyet yüklenilmeksizin edinilen maddi duran varlıkların ise gerçeğe uygun değeriyle muhasebeleştirilmesi, varlığın gerçeğe uygun değeri bilinmiyorsa idarece tespit edilen değerinin esas alınması gerekmektedir.

Yönetmelik'in 4'üncü maddesine göre gerçeğe uygun değer, piyasa koşullarında muvazaasız bir işlemde bilgili ve istekli taraflar arasında bir varlığın el değiştirmesi veya bir borcun ödenmesi için belirlenen tutarı ifade etmektedir.

Kurum taşınmazlarının kayıt ve kontrol işlemleri Plan Proje Dairesi Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir. Söz konusu Daire Başkanlığı tarafından Kurumun mülkiyetinde olan taşınmazlara ilişkin ilçe belediyelerine yılı içinde yazılarak mülkiyetindeki taşınmazlar için rayiç değer tespitlerinin yapılması istenmiş olduğu halde tahsisli taşınmaz için bu çalışma yapılmamıştır. Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün 85 numaralı Genel Tebliğinin Enflasyon düzeltme işlemleri başlıklı 5'inci maddesinin 12'nci bendinde: "*Tahsisli taşınmazların enflasyon düzeltmesi işlemleri, tahsisli taşınmazı kullanan kamu idarelerince yapılır, tahsis eden kamu idaresine muhasebe kayıtlarının güncellenmesi için ayrıca bildirim yapılır. Aynı taşınmaz için tahsis eden ve kullanan idarelerin, Bakanlıkça yürütülen bilişim sistemlerini kullanması durumunda tahsisli kullanan idarelerce tahsis eden idarelere bildirim yapılmaz. Bakanlıkça yürütülen bilişim sistemlerini kullanmayan ancak tahsisli taşınmaz kullanan kamu idarelerinde, tahsisli kullanılan taşınmazlara ilişkin enflasyon farklarının hesaplanmasını müteakip ve dönem sonu işlemlerinin tamamlanması beklenilmeksizin, ilgili taşınmaz kayıt formu kullanılarak tahsis eden kamu idaresine bildirim yapılır.*" denilmektedir.

Kurumun mülkiyetindeki taşınmazlar için güncelleme yapılırken tahsisli taşınmazlar için rayiç bedel tespit çalışması yapılmadığı halde bu taşınmazlar enflasyon düzeltmesine de tabi tutulmamıştır.

Plan Proje Dairesi Başkanlığı taşınmaz bilgi sistemi üzerinde mülkiyetindeki taşınmazlar için güncellemeleri yapmıştır. Mevzuat hükümlerine göre, kamu idarelerinin mülkiyetinde yönetiminde ve kullanımında bulunan tüm taşınmazların değerlerinin de belirlenerek ilgili maddi duran varlık hesaplarına kaydedilerek güncellenmesi gerekmektedir.

2023 yılında kamulaştırma, bedelsiz devir, tahsis edilen, cins tashihi yapılan, tahsis alınan ve devredilen taşınmazlara ilişkin olarak; Kamulaştırma yolu ile 24 adet taşınmaz, bedelsiz devir ile 3 adet taşınmaz, 5393 sayılı kanun kapsamında cins değişikliği yapılan 2 adet taşınmaz, uzlaşma yoluyla tarladan içme suyu tesisi alanı için tahsis alınan 28 adet taşınmaz Hazine ve Maliye Bakanlığından tahsis edilmiştir. 60 adet taşınmaz ise Hazine ve Maliye Bakanlığı, Büyükşehir Belediyesi ve Acıpayam Belediyesine devredilmiştir.

Bu taşınmazların muhasebe kayıtları ve mali tablolarda teyidi de yapılamamıştır.

Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 7'inci maddesindeki Yönetmelik'in ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde Mali Hizmetler Birimince konsolide edilmesi gereken taşınmaz icmal cetveli düzenlenememiştir.

Taşınmaz envanter verilerinin muhasebe kayıtları ile uyuşmaması ve raporlamanın sistem üzerinden yapılamaması nedeniyle mali tablolarda 250 Arsa ve Araziler ile 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri ve 252 Binalar hesaplarında eksik bilgi oluşmasına neden olunmuştur.

Kamu idaresi bulguya katılmış olup cevabında tahsisli taşınmazların rayiç bedellerinin güncellenmesi için fiyat araştırma çalışmalarına başlandığı, taşınmaz envanter verilerinin, muhasebe kayıtları ile uyuşması için gerekli çalışmaların yapılmakta olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç olarak tahsisli taşınmazlar için rayiç bedel çalışmalarının tamamlanması, muhasebede yer alan taşınmaz kayıtlarının fiili duruma göre düzeltilmesi ve mali hizmetler birimince taşınmaz icmal cetvelinin hazırlanması gerekmektedir.

## **B. DİĞER BULGULAR**

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.



---

---

## **BULGU 1: Abone İşlemlerine ilişkin Tahsilatın Kefalet Tabi Olmayan Kişiler Eliyle Yürütülmesi**

Para ve parayla ifade edilebilen değerleri geçici olarak almak, vermek ve gönderme işlemlerinin kefalet tabi olmayan PERAŞ personeli tarafından yürütüldüğü görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3'üncü maddesinin "a" bendine göre "mahallî idareler", "Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdareleri" arasında yer almaktadır. 3'üncü maddenin (e) bendinde ise Mahallî idare: Yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareleri ifade ettiği belirtilmiştir.

Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 2'nci maddesinde; Bu Yönetmeliğin düzenleyici ve denetleyici kurumlar hariç olmak üzere genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetlerinin görevlendirilmelerine ve çalışmalarına ilişkin usul ve esasları kapsadığı, "Dayanak" başlıklı 3'üncü maddesinde de bu Yönetmeliğin 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 61'inci maddesine dayanılarak hazırlandığı belirtilmiştir. Aynı yönetmeliğin 4'üncü maddesinde; muhasebe yetkilisi mutemedinin muhasebe yetkilisi adına ve hesabına para ve parayla ifade edilebilen değerleri geçici olarak almaya, muhafaza etmeye, vermeye, göndermeye yetkili ve bu işlemler ile ilgili olarak doğrudan muhasebe yetkilisine karşı sorumlu olan kamu görevlilerini ve yetkili memurları olarak tanımlandığı, 5'inci maddesinde ise veznedar, tahsildar, icra memuru gibi unvanlarla Muhasebe Yetkilisi adına ve hesabına para ve parayla ifade edilebilen değerleri geçici olarak almak, vermek ve göndermek üzere görevlendirilenlerin muhasebe yetkilisi mutemedi olduğu düzenlenmiştir.

Ayrıca muhasebe yetkilisinin muvafakati alınarak seçilecek personelin, harcama yetkilisi tarafından muhasebe yetkilisi mutemedi olarak görevlendirileceği, muhasebe yetkilisi mutemetleri hakkında Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiş, tahsilatın ne şekilde yapılacağı, tahsilatların bankaya yatırılma süreleri, kontrol görevi ve sorumlulukları ile ilgili hususlar düzenlenmiştir. Aynı Yönetmelik'in 19'uncü maddesinde ise yetkisiz tahsil, ödeme, kamu zararına sebebiyet verme ve mutemetlik görevine son verilmesi başlığı altında Kanunlarda öngörüldüğü şekilde ve bu Yönetmelik esaslarına göre yetkili kılınmamış hiçbir kimsenin kamu idaresi adına para tahsil edemeyeceği, değerleri

alamayacağı ve ödeme yapamayacağı hüküm altına alınmıştır. Aksi halde, bunlar hakkında ilgili kanunlar uyarınca idari ve cezai yönden gerekli işlemler yapılır, yapılan tahsilat ve ödemelerle ilgili olarak Kanun'un 72'nci madde hükmü uygulanır denilmiştir.

Anılan Yönetmelik hükümlerinden anlaşılacağı üzere para tahsilatı ile ilgili iş ve işlemler Muhasebe Yetkilileri ve Muhasebe Yetkilisi Mutemetleri eliyle yapılmalıdır.

Diğer yandan 2489 sayılı Kefalet Kanunu'nun 1'inci maddesinin 25.6.2009 tarihli ve 5917 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesiyle değişik birinci fıkrasında; "10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri ile bu idarelere bağlı döner sermayeli kuruluşlarda para, menkul kıymet ve ayniyatı alıp veren ve elinde tutan; memur, sözleşmeli personel ve işçiler (geçici işçiler hariç) için müteselsil kefalet usulü kabul edilmiş ve bu maksatla tüzel kişiliği haiz Kefalet Sandığı kurulmuştur. Bu Kanundaki memur ve müstahdem ibarelerinden bu fıkra geçen kefalet tabi personel anlaşılır." denilmektedir.

Bu hükümle de geçici işçiler haricinde her personelin kefalet tabi tutulabileceği düzenlenmiş ve kuruluşlarda para, menkul kıymet ve ayniyatı alıp veren ve elinde tutan kişilerin kimler olabileceği konusuna açıklık getirilmiştir.

Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri gereği mutemet, veznedar veya tahsildar olarak görevlendirilenlerin **Kamu Görevlileri** olması gerekirken para ve parayla ifade edilebilen değerleri geçici olarak almak, vermek ve gönderme işlemlerinin 34 PERAŞ personeli tarafından yürütülmesi mevzuata uygun düşmemektedir.

Kamu idaresi bulguya katılmış olup cevabında mevcut personeller için genel müdürlük oluru alındığı ve konu ile ilgili İnsan Kaynakları Dairesi Başkanlığı ile ortak çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Yukarda yer verilen mevzuat hükümleri çerçevesinde muhasebe yetkilisi mutemetliği görevi için mevzuata uygun görevlendirilmelerin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

## **BULGU 2: Atık Su Arıtma Tesislerinin Bir Kısımının Elektrik Enerjisi Teşvikinden Yararlanamaması**

Atık su arıtma tesislerinin bir kısmında elektrik enerjisine ilişkin teşvikten yararlanılması için gerekli çalışmalar tamamlanmamıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Teşvik" başlıklı 29'uncu maddesinde; arıtma tesisi kuran, işleten ve yönetmeliklerde belirtilen yükümlülükleri yerine getiren kuruluşların arıtma tesislerinde kullandıkları elektrik enerjisi tarifesinin, sanayi tesislerinde kullanılan enerji tarifesinin yüzde ellisine kadar indirim uygulanabileceği; teşvik tedbirleri ile ilgili esasların yönetmelikle belirleneceği, bu Kanunda belirlenen cezalara neden olan fiilleri işleyen gerçek ve tüzelkişilerin, verilen süre içinde söz konusu yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde bu maddede yazılı teşvik tedbirlerinden yararlanamayacağı ve daha önce kendileri ile ilgili olarak uygulanmakta olan teşvik tedbirlerinin durdurulacağı ifade edilmiştir.

Söz konusu madde uyarınca 2011/2245 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli Atıksu Arıtma Tesislerinde Kullanılan Elektrik Enerjisi Giderlerinin Bir Kısımının Geri Ödenmesine İlişkin Karar ile atık su arıtma tesislerinde kullanılan ve ödemesi yapılan bir önceki yıla ait elektrik enerjisi giderlerinin yüzde elli oranında geri ödeneceği kararlaştırılmıştır. Diğer yandan, atık su arıtma tesislerinde kullanılan elektrik enerjisi giderlerinin bir kısmının geri ödenmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla, Atıksu Arıtma Tesisi Enerji Teşviki Yönetmeliği 11.11.2023 tarih ve 32336 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Yönetmelik'in "Ödenek ve ödemenin yapılacağı kurum, kuruluş ve işletmeler" başlıklı 4'üncü maddesinde; Atıksu arıtma tesislerinde kullanılan elektrik enerjisi gideri, Bakanlık bütçesine bu amaç için konulacak ödenekten ilgili atıksu altyapı tesisi yönetimleri ile atıksu altyapı tesisi yönetimi olarak tanımlanmamış ancak ileri arıtma teknikleriyle arıttıkları arıtılmış atıksularını yeniden kullanan/kullandıran tesislere, 2872 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi uyarınca Cumhurbaşkanınca belirlenecek geri ödeme oranında geri ödeneceği belirtilmiştir. Aynı Yönetmelik'in "Geri ödeme belgesinin verilmesi" başlıklı 5'inci maddesinde; verilen geri ödeme belgelerinin 5 yıl geçerli olduğu ve belgenin alınabilmesi için tesisin taşıma gereken şartlar ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiştir.

Adı geçen yeni yönetmelik düzenlemesi ile birlikte atıksu arıtma tesisinde arıtılan atıksuyun yeniden kullanım oranına (%10 ve üzeri) göre elektrik enerjisi giderlerinin %100'e kadar geri ödenebilmesi imkânı oluşmuştur.

Atık su arıtma tesislerinde kullanılan ve bir önceki yıl ödemesi yapılan elektrik enerjisi giderlerinin geri ödenmesine ilişkin teşvikten yararlanılabilmesi için Yönetmelikte belirtilen başvuru ve yararlanma koşullarının yerine getirilerek, geri ödeme belgesi almamış arıtma tesisleri için de adı geçen belgenin alınması ve Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği ve Su

Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ile mezkur Yönetmeliklere dayanılarak yürürlüğe konulan düzenlemelerin yerine getirilmiş olması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 14 adet atık su arıtma tesisi için elektrik enerjisi teşvikinden yararlanıldığı kalan 43 adet atık su arıtma tesisi için geri ödeme belgelerinin ise alınmadığı görülmüştür. Geri ödeme belgesi alınmamış olan 43 adet atıksu arıtma tesislerinin 2022 ve 2023 yılları enerji giderleri toplamı sırasıyla 21.736.869 TL ve 28.257.785 TL olmuştur. Bahse konu teşvik desteğinden yararlanılamaması nedeniyle Kurumun alacağı teşvik desteği oranına göre belirlenecek seviyede gelir kaybına uğradığı görülmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, İdare tarafından işletilmekte olan 43 adet atıksu arıtma tesisinden 14 adedinde 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında tanınan elektrik enerjisi teşviğinden halihazırda yararlanıldığı, diğer tesisler için de teşvikten yararlanması için gerekli yatırımların Kurum bütçe imkanları dahilinde yapılarak çevre izinlerinin alınması akabinde geri ödeme başvurularının yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibariyle, geri ödeme belgesi almamış atıksu arıtma tesisleri için de mevzuat kapsamında yer verilen yükümlülüklerin yerine getirilip başvuru için gerekli iş ve işlemlerin tamamlanarak geri ödeme belgelerinin alınması ve söz konusu atık su arıtma tesisleri için elektrik enerjisi teşvikinden yararlanılmasının Kurum menfaatine olacağı değerlendirilmektedir.

### **BULGU 3: İçme Suyu Şebekesine Verilen Su Miktarının Bir Kısımının Ölçülememesi**

DESKİ'ye bağlı bazı su depolarından sisteme verilen su miktarlarına ilişkin ölçümlerin yapılmadığı ve su kayıplarının mevzuatın öngördüğü şekilde takip edilmediği görülmüştür.

Tarım ve Orman Bakanlığınca yayımlanan, İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "Su kayıplarının tespiti" başlıklı 8'inci maddesinde; içme suyu temin ve dağıtımını ile ilgili idarelerin su kayıp miktarlarını tespit etmekle yükümlü olduğu, bu bağlamda sisteme giren su hacmi ve debisinin sürekli olarak ölçülerek elde edilen verilerin elektronik ortamda muhafaza edilmesi ve şebekeden izinli tüketim miktarının belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Su kayıplarının azaltılması" başlıklı 9'uncu maddesinde;

büyükşehir ve il belediyelerinin su kayıplarını 2023 yılına kadar %30, 2028 yılına kadar da %25 düzeyine indirmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde Denizli ili sınırları içerisinde su ihtiyacını sağlamaya yönelik 595 adet su deposu bulunduğu, bu depolardan 57 tanesinde debimetre olduğu için sadece bu depolardan sisteme verilen su miktarının ölçülebildiği; ancak diğer 538 su deposunda debimetre olmadığından sisteme verilen su miktarının ölçülemediği anlaşılmıştır. Kurumdan alınan bilgiler ışığında Denizli ilinde tüketime verilen su miktarı ile su depolarına ilişkin özet bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

**Tablo 8: Debimetre Olan Su Depoları ve Kayıp Oranları**

İlçe	Toplam Depo Sayısı	Debi Metre ile Ölçüm Yapılan Depo Sayısı	Sisteme Giren Toplam Su Miktarı (m <sup>3</sup> )	Faturalı İzinli Tüketim Miktarı (m <sup>3</sup> )	Kayıp Oranı (Su Kaybı) (%)	Gerçek Kayıp Oranı (Fiziki Kayıp) (%)
Merkez İlçeler (Pamukkale, Merkezefendi)	95	44	53,775,478.00	38,331,895.00	25.43	16.43
Acıpayam	65	-	5,578,000.00	3,407,594.00	36.50	27.50
Babadağ	12	-	629,017.00	379,056.00	36.92	27.92
Baklan	5	2	532,472.00	348,701.00	32.50	23.50
Bekilli	15	-	653,420.00	404,907.00	35.28	26.28
Beyağaç	13	1	643,530.00	457,143.00	34.86	25.86
Bozkurt	16	1	1,308,962.00	789,472.00	37.46	28.46
Buldan	53	-	2,358,792.00	1,405,900.00	37.31	28.31
Çal	50	-	1,850,890.00	1,204,929.00	32.87	23.87
Çameli	53	-	1,525,874.00	912,572.00	37.85	28.85
Çardak	10	-	1,200,190.00	751,428.00	34.61	25.61
Çivril	32	-	6,101,250.00	3,655,757.00	38.05	29.05
Güney	15	3	843,017.00	565,106.00	30.46	21.46
Honaz	22	-	3,150,210.00	2,088,768.00	31.18	22.18
Kale	42	-	1,845,750.00	1,012,726.00	43.09	34.09
Sarayköy	19	1	2,567,190.00	1,798,086.00	27.54	18.54
Serinhisar	11	5	1,290,640.00	825,871.00	33.73	24.73
Tavas	67	-	4,423,060.00	2,871,316.00	32.96	23.96
<b>TOPLAM</b>	<b>595</b>	<b>57</b>	<b>90,277,742.00</b>	<b>61,211,227.00</b>	<b>27,71</b>	<b>18,71</b>

Tabloya göre, debimetre ile su ölçümü yapılan 57 adet deponun 44 tanesi merkez ilçelerde, 5 tanesi Serinhisar, 1 tanesi Beyağaç ve 1 tanesi Sarayköy, 2 tanesi Baklan, 1 tanesi Bozkurt, 3 tanesi de Güney ilçelerinde bulunmaktadır. 19 ilçeden 8 tanesindeki depolarda kısmen debimetre ile ölçüm yapılan depo olup kalan 11 ilçedeki depoların hiç birisinde bu

sistemden kurulmamıştır. Ölçüm yapılan depoların sayısı, toplam depo sayısının sadece %9'u kadar olup şehir merkezinde olan ve en çok ölçümün yapıldığı Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinde bile ölçüm yapılan depoların sayısı bu iki ilçedeki toplam depo sayısının yarısından daha azdır.

Tablonun en altında yer alan toplam satırına bakıldığında kayıp su oranının %27,71 olduğu görülmektedir. Bu oran Yönetmelik'te 2023 yılı için hedeflenen kayıp kaçak oranına ulaşıldığını göstermekle birlikte 595 depodan 538'inde ölçüm sisteminin olmaması nedeniyle gerçekliği tam olarak doğrulanabilir bir oran değildir. Zira alınan bilgilere göre debimetre olmayan depolarda seviye belirleme ile tahmini düzeyde ölçüm yapılabilmekte olup bunun gerçeğe ne kadar yakın olduğu bilinmemektedir.

Kamu İdaresi cevabında, 2023 yılında Denizli ili genelindeki tüm içme suyu depolarında SCADA sisteminin kurulması ve işletilmesine ilişkin proje çalışmalarının yapıldığı, ilçe merkezlerindeki içme suyu depoları ile Merkezefendi ve Pamukkale merkez ilçelerinin çevre mahallelerinin nispeten nüfus yoğunluğu yüksek olan 18 adet mahallesindeki içme suyu depolarına debimetre montajıyla ilgili çalışma planının bulunduğu belirtilmiştir. Bahse konu depolarda proje çalışmalarının tamamlanması neticesinde şebeke çıkışlarına debimetre konulması, depo su seviyelerinin ölçülmesi ve pompa verilerine anlık erişim gibi çeşitli parametrelerin izlenmesi için ekipmanların tedarikine belli bir yatırım periyodunda 2024 yılı içerisinde başlanacağı ifade edilmiştir.

Tespit edilen hususa 2022 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da yer verilmiş olup o dönem yapılan tespitlerde toplam depo sayısı 588, ölçüm yapılan depo sayısı ise 48 olarak belirtilmiştir. Bu bilgiler ile mevcut tespitler karşılaştırıldığında aradan geçen iki yılda bu konuda istenen düzeyde bir ilerleme sağlanamadığı anlaşılmaktadır.

İdarenin hizmet alanı çoğunlukla nüfusun yoğun olarak yaşadığı şehir merkezi ile ilçe merkezlerinde olmakla birlikte nüfus yoğunluğunun düşük olduğu kırsal alanlar da hizmet alanı içinde bulunmaktadır. Bu nedenle şehrin tamamında şebekeye su veren 595 adet su deposunun büyük bir kısmı da ilçe merkezlerine hizmet vermede kullanılmaktadır. Buradan hareketle öncelikle şebekeye nispeten daha çok su veren depolarda su ölçüm sistemlerinin kurulması beklenmektedir. Tabloya bakıldığında en çok debimetre bulunan deponun yine sisteme en çok suyun verildiği 2 merkez ilçede bulunduğu görülmekte olup bu iki ilçede debimetre bulunan depoların sayısı ise toplam depo sayısının yarısından daha azdır. Bu durum, İdarenin ölçüm sistemi kurmada doğru bir noktada bulunmakla birlikte henüz yeterli düzeye ulaşamadığını da

göstermektedir.

Ülkemizdeki su kaynakları her geçen yıl daha da azalırken suya olan talebin artması, temiz su kaynaklarının kullanımında daha dikkatli ve özenli davranılmasını kaçınılmaz bir gereklilik haline getirmektedir. Su tüketiminde tasarruf sağlanması kadar su şebekelerindeki kayıp ve kaçakların önüne geçilmesi de kıt olan kaynakların kullanımında oldukça önemli bir konu haline gelmektedir. Bu nedenle şehirlere su sağlayan kurumların bu alandaki çalışmaları su kayıp ve kaçak miktarının takibi ve önlenmesinde belirleyici bir unsur olmaktadır.

Denizli Su ve Kanalizasyon İdaresinin bahsi geçen konudaki durumu yukarıda somut olarak ortaya konulmuştur. İfade edildiği gibi her ne kadar İdare bu konuda doğru bir istikamette olsa da henüz yeterli sayılabilecek bir düzeye erişemediği anlaşılmaktadır. Şebekeye verilen su miktarı ile oluşan kayıp ve kaçak miktarının karşılaştırılabilmesi için buna yönelik sistemlerin kurulması oldukça önemlidir. Ancak bu sistemlerin kurulmasının da bir maliyeti bulunmaktadır. Dolayısıyla kısa vadede tüm depolara sistemin kurulması gerektiğini söylemek mali kaynakların verimli kullanılması bakımından çok anlamlı olmayacaktır. Bu nedenle, ölçüm sistemlerinin öncelikle şebekeye birim m<sup>3</sup> olarak nispeten çok su verilen depolarda kurulmasının maliyet/fayda bağlamında daha yararlı olacağı ve böylece Yönetmelik'te belirtilen kayıp kaçak hedeflerine de ön görülen sürelerde erişilebileceği değerlendirilmektedir.

#### **BULGU 4: İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Verilen İşyerlerinin Büyük Çoğunluğunun Atıksu Bağlantı İzninin Olmaması**

Atıksu bağlantı izni alması gereken işyerlerinin ilgili mevzuatı kapsamında DESKİ'den almaları gereken izni almaksızın faaliyette bulunmaları nedeniyle su kirliliği kontrolü riski olduğu ve Kurumun gelir kaybına uğradığı tespit edilmiştir.

31.12.2004 tarih ve 25687 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin "Atıksu Bağlantı İzni ve Belgesi" başlıklı 44'üncü maddesi;

*"Bir şehir ve/veya sanayi bölgesinde parsellerin, kurum, kuruluş ve işletmelerin atıksularını atıksu altyapı tesislerine bağlayabilmeleri, atıksu altyapı tesisleri yönetimince verilecek olan atıksu bağlantı iznine tabidir. Atıksu bağlantı izni, evsel atıksuların yazılı bir belge karşılığında; endüstriyel ve karışık atıksuların ise düzenlenecek bağlantı kalite kontrol izin belgesindeki koşulları sağlaması halinde, atıksu altyapı tesisleri yönetimi tarafından verilen izindir. Bağlantı kalite kontrol izni; atıksu altyapı tesisleri yönetimi tarafından,*

---

*endüstriyel atıksuların kanalizasyon sistemine bağlantı şartlarını belirleyen bağlantı kalite kontrol izin belgesi ile verilir. Bu izin ve belgeler 45, 46, 47 ve 48 inci maddelerde açıklanan hususlara uyulması şartıyla verilir.”*

Hükmünü amirdir.

Yukarıda yer verilen Yönetmelik hükmüne istinaden işyeri çalışma ruhsatına tabi işyerlerinin atıksu bağlantı izni olmaksızın faaliyette bulunmaları mümkün değildir.

Adı geçen Yönetmeliğe dayanılarak DESKİ tarafından 26.12.2017 tarihinde İdare'nin sorumluluk alanında bulunan mevcut tüm evsel ve endüstriyel atıksu kaynakları ile ilgili usul ve esaslar ile bu çerçevede yapılacak iş ve işlemleri düzenlemek üzere yayımlanan Atıksuların Kanalizasyona Deşarj Yönetmeliği'nin “Deşarj İzin Belgesi ( DİB ) Alınması Esasları” başlıklı 12'nci maddesinin ilk fıkrasında; İdare tarafından verilen bu belgenin, İdare'nin atıksu altyapı tesislerinden yararlanan, atıksu oluşumuna sebep olan tüm atıksu kaynaklarının, işletme ruhsatı başvurusu yapıp yapmadıklarına bakılmaksızın almalarının zorunlu olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu atıksu kaynaklarının aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer verilen teknik inceleme sonucu sadece evsel nitelikli atıksu oluşturdukları tespit edilirse atıksu kaynağına endüstriyel atıksu deşarjı olmadığını bildirir olumlu “İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Görüşü” verileceği aynı fıkra düzenlemesi kapsamında belirtilmiştir.

21.11.2022 tarih ve 32 sayılı Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı ile kabul edilen 2023 yılı Ücret ve Tarifeler Listesi'nin İkinci Kısımının I-İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Görüşü altında atıksu analizi yapılmadan evsel atıksu kaynakları için doğrudan düzenlenecek her bir görüş için 300 TL ücret belirlenmiştir.

Denetim dönemi içerisinde ilgili ilçe belediyeleri ile yazışmalar yapılmak suretiyle adlarına işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenen işyerlerinin listesi temin edilerek, bunların Kurumdan Deşarj İzin Belgesi alıp almadıkları kontrol edilmiştir. Yapılan incelemede, işyeri açma ve çalışma ruhsatı almış toplam 19.308 adet işyerinden yalnızca 3.705'inin adı geçen belgeyi aldıkları, kalan 15.603 adedinin ise atıksu bağlantı izni olmaksızın faaliyet yürüttükleri tespit edilmiştir.

Bağlantı izni olmaksızın faaliyet yürüten işyerlerinin önemli çoğunluğunun evsel atıksu üretir nitelikte faaliyette buldukları bilinmesine karşın bunların içerisinde faaliyetleri süt ve süt ürünleri imalatı, tekstil boyama, mermer kesim, mezbahalar ve kombinalar ile kimyasal



üretim sektörüne girme ihtimali olan işyerlerinin de bulunması su kirliliği kontrolü açısından önemli bir risk teşkil etmekle birlikte, şirketlerin izin için Kuruma başvuruda bulunmamaları nedeniyle yukarıda belirtilen ücret listesi gereği DESKİ'nin her bir başvuru için alınması gereken görüş ücreti gelirinden mahrum kalmasına sebebiyet verilmektedir.

Kamu İdaresi cevabında, atıksu bağlantı izni olmaksızın faaliyetlerini sürdüren işyerlerinin tespitine yönelik Denizli Ticaret Odası ve ilgili ilçe belediyeleri ile yazışmaların yapıldığı ve sahada da denetim ekiplerinin izinsiz çalışan işyerlerinin tespitine yönelik çalışmalar yaptığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerlerinin Kurum'dan altyapı izni olmaksızın faaliyet yürütmeleri sonucu hem yukarıda yer verilen ilgili mevzuat düzenlemeleri ile amaçlanan su kirliliği kontrol fonksiyonu tam olarak yerine getirilememiş olunmakta hem de Kurumun bu durum nedeniyle gelir kaybına uğramasına neden olmaktadır.

Belirtilen nedenlerle, ilgili ilçe belediyelerinin ruhsatlandırdıkları işyeri listelerini düzenli bir biçimde Kuruma iletilmesinin sağlanması ve bu listelerde yer alan işyerlerinden atıksu bağlantı izni almamış olanlara da Kurumca gerekli tebligatların yapılarak izinsiz faaliyette bulunan işyerlerinin mümkün olan asgari seviyeye çekilmesi amaçlanmalıdır.

#### **BULGU 5: Kanalizasyon ve Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payının Takip ve Tahsilatının Yapılmaması**

DESKİ tarafından kanalizasyon tesislerinden faydalanan gayrimenkullerin sahiplerinden alınması gereken kanalizasyon harcamalarına katılma payının, takip ve tahsilatının yapılmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Kanalizasyon harcamalarına katılma payı" başlıklı 87'nci maddesinde; belediyelerce veya belediyelere bağlı müesseselerce yeni kanalizasyon tesisi yapılması veya mevcut tesislerin sıhhi ve fenni şartlara göre ıslah edilmesi halinde bunlardan yararlanan gayrimenkullerin sahiplerinden, kanalizasyon harcamalarına katılma payı alınacağı ifade edilmiştir. Anılan maddenin devamında ise iki ve daha fazla yol kenarında bulunan gayrimenkullerin, hangi yoldaki kanalizasyona bağlanmış ise payın hesabında o yola ait kanalizasyon giderlerinin nazara alınacağı belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Payların tahakkuk şekli" başlıklı 90'ıncı maddesinde, su tesisleri ile kanalizasyon harcamalarına katılma paylarının hizmetten faydalanma şekillerine göre ilgili

gayrimenkul sahipleri arasında ve 89'uncu maddeye göre hesaplanan katılma payları toplamının ilgili gayrimenkullerin vergi değerleri toplamına oranlanarak dağıtılması suretiyle hesaplanıp tahakkuk ettirileceği belirtilmiştir.

Anılan Kanun'un "Tahakkuk zamanı" başlıklı 91'inci maddesinde; harcamalara katılma paylarının tahakkukunun, işler hangi ihale usulü ile yapılmış olursa olsun hizmetin tamamlanarak halkın istifadesine sunulmasından sonra yapılacağı, yazılı tebliğ ile verilecek süre içinde ilgililerin harcamalara katılma paylarını peşin ödemeyi kabul etmeleri halinde bu payların, kabule ilişkin yazılı başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde tahakkuk ettirileceği; "Payların ilanı" başlıklı 92'nci maddesinde ise yazılı esaslar dairesinde hesaplanan payların, mükelleflerin soyadları, adları, adresleri ve kendilerine isabet eden pay miktarını gösteren ve mahiyetlerine göre mahalle, cadde ve sokak itibarıyla düzenlenecek tahakkuk cetvellerinin bir ay süre ile belediye ilan yerlerine asılması suretiyle ilan olunacağı ve katılma payları tutarlarının mükelleflere ayrıca tebliğ olunacağı belirtilerek payların hesaplanması, tahakkuku ve tahsili usulü açıklanmıştır.

Ayrıca Belediye Gelirleri Kanunu'nun harcamalara katılma payının tahsil şeklini düzenleyen 93'üncü maddesinde, harcamalara katılma payına tabi gayrimenkullerin listesinin belediyelerce ilgili tapu dairelerine bildirileceği, söz konusu gayrimenkullerin satış, hibe ve trampaları halinde tapu dairesinin payın tahsilini sağlamak üzere, belediyeyi haberdar edeceği ve pay ödenmedikçe intikal işleminin yapılmayacağı belirtilmiştir.

Büyükşehirlerde su tesisi ve kanalizasyon harcamalarına katılma payı su ve kanalizasyon idareleri tarafından tahakkuk ve tahsil edilmektedir. Dolayısıyla ilgili tapu dairelerine bildirimden Denizli Büyükşehir Belediyesinin bağlı müessese olan DESKİ tarafından yapılması gerekmektedir.

2019 yılından bu tarafa gerçekleştirilen içme suyu ve kanalizasyon altyapısı yenilemelerine ilişkin gerçekleştirilen toplam harcama tutarı 1.006.681.287,16 TL olmasına karşın mükellefler adına harcamalara katılım payı olarak hiçbir borç tahakkuk kaydı yapılmamış ve tapu dairelerine de herhangi bir bildirimde bulunulmamıştır.

Kamu İdaresi cevabında, altyapısı yatırım programı dahilinde yapılan yapılara ilişkin katılım payı bedellerinin abonelik tesisi ve/veya proje onay aşamasında tahsil edildiği belirtilerek, Kurum Abone İşleri Dairesi Başkanlığı, İçme Suyu Dairesi Başkanlığı ve

İşletmeler Dairesi Başkanlığı ile bulgumuzda bahsi geçen hususların düzeltilmesi için ortak çalışma başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, harcamalara katılma paylarının mevzuatta öngörülen şekilde hesap edilip sorumlu mükellefler adına borç tahakkuklarının yapılması, tahakkuku yapılan harcamalara katılma payına tabi gayrimenkullerin listesinin ilgili tapu dairesine bildirilmesi ve katılma paylarının zamanında tahsilatının gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

#### **BULGU 6: Su Alacaklarının Tahsil ve Takip İşlemlerinin Tarifeler Yönetmeliğine Uygun Şekilde Yapılmaması ve Süreçte Bilgi Sistemlerinin Etkin Şekilde Kullanılmaması**

Kurumun abone bilgi yönetim sisteminde (ABYS) kayıtlı veriler üzerinde yapılan incelemede, vadesinde ödenmeyen su alacaklarının takibinin Büyükşehir Belediyesi meclisince belirlenen Ücret ve Tarifeler listesinde yer verilen kurala aykırı şekilde yürütüldüğü, söz konusu süreçte hukuki takibe alınması gereken abonelerin tespitinin bilgi yönetim sistemi kullanılmaksızın manuel olarak gerçekleştirilmesi nedeniyle söz konusu tespit zamanında yapılamadığı ve bu süreçte Hukuk Müşavirliğince gerçekleştirilen icra takip işlemlerinin abone bilgi yönetim sistemine entegre edilmemiş olması nedeniyle Hukuk Müşavirliği tarafından yapılan işlemlerin Abone İşleri Dairesi ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlıklarınca takip edilemediği tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediye Meclisinin 21.11.2022 tarih ve 32 nolu Kararı ile kabul edilen DESKİ 2023 yılı Ücret ve Tariflere Listesi'nin D-Cezalar başlığı altında, 500 TL ve üzeri su/veya atıksu borcunu ödemeyen abonenin su/atıksu bağlantısının kesilebileceği ve kesim işlemlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasların yönetim kurulunca belirleneceği ifade edilmiş olunmasına karşın bu hususta alınmış bir yönetim kurulu kararı bulunmamaktadır.

Bahse konu takip işlemlerinin yürütüldüğü ABYS'de kayıtlı verilerden 2023 yılı içerisinde 500 TL ve üzeri vadesi geçmiş borcu olup da 2 fatura tahakkuk dönemi borcunu ödemeyen abone bilgilerine ulaşılmış olup, elde edilen verilerin incelenmesi neticesinde, ödeme iş emri çıkartılması gereken abonelerin yukarıda yer verilen kuralın dışında daha başka kurallar çerçevesinde oluşturulduğu ve ilgili abonelere değişen zaman dilimleri içerisinde tebliğ edildiği görülmüştür. Söz konusu kurallara bakıldığında, ödeme iş emri çıkarılacak abonelerin tespitinde sistemde tanımlı toplam borç tutarının 3.000 TL'ye kadar çıkartıldığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla, ABYS'de tanımlı kuralların Ücret ve Tarifeler Listesi'nde yer verilenden farklılık arz etmesi nedeniyle vadesinde ödenmeyen su borçlarının takibinin başlatıldığı ilk aşama olan

ödeme iş emirlerinin gecikmeli olarak abonelere tebliğ edilmesine sebebiyet verildiği görülmüştür.

Bunun dışında, kendilerine ödeme emri tebliğ edilmesine karşın verilen süre içerisinde hala su borcunu ödemeyen abonelerin Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı Gelir Şube Müdürlüğüne Hukuk Müşavirliğine bildirilmesi sonucu söz konusu durumdaki aboneler hakkında yasal takip süreci başlatılabilmektedir. Ancak, bahse konu sürece ilişkin tüm veriler ABYS sistemi üzerinde mevcut olmasına rağmen, belirtilen durumdaki abonelerin Gelir Şube Müdürlüğüne seçimlerinin tamamen manuel olarak yürütüldüğü görülmüştür. Bahse konu takibin kısıtlı sayıda personel tarafından el yordamıyla yürütülmeye çalışılması neticesinde Hukuk Müşavirliğine bildiri yapılan abonelerin seçiminde belirli bir kural işletilememekte ve süreç subjektif ve gecikmeli olarak yürütülmek durumunda kalmaktadır.

ABYS sisteminin takip sürecinin bu safhasında etkin bir biçimde kullanılamaması nedeniyle ödeme iş emrinin oluştuğu tarih ile vadesi geçmiş olmasına karşın ödeme yapmayan abonelerin su bağlantısının kesildiği tarih arasındaki gün farkının 474 günlere kadar çıktığı elde edilen verilerden anlaşılmaktadır. Bu sonuç da bahse konu süreçlerin tamamen bilgi işlem sistemi üzerinden yürütülmesinin önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte, takip sürecinde Hukuk Müşavirliğince yürütülen işlemlerin de sistemle bağlantısının sağlanamaması nedeniyle icra takip süreci devam eden abonelerin güncel borç durumları hakkında bilgilendirmenin Abone İşleri Dairesine anlık olarak aktarılmadığı görülmüş ve icra takibi devam eden abonelerin suyu kullanmaya devam ettikleri ve bunların adlarına yeni borç tahakkuklarının oluşmaya devam ettiği görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, Abone İşleri Dairesi Başkanlığı, Strateji Daire Başkanlığı, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı ve Hukuk Müşavirliği arasında daha etkin koordinasyonun sağlanması için bilgi işlem sisteminde gerekli entegrasyon çalışmalarının başlatılmış olduğu ve bulgumuzda yer verilen tespitler hakkında gerekli incelemelerin yapılmakta olduğu ifade edilmiştir.

Bu itibarla; Kurum tarafından gerçekleştirilen ve duraksama imkanı olmayan kamu hizmetlerinin finansmanının sürdürülebilir olması adına önceki dönemlerde tahakkuk etmiş ve vadesi geçmesine rağmen tahsil edilememiş su alacaklarından hukuki takibat başlatılmayanlara yönelik yukarıda izah edilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar çerçevesinde tahsilat ve takibat süreçlerinin başlatılması ve sürecin daha etkin yürütülebilmesi adına mevcut bilgi işlem

sisteminin daha etkin ve birimler arası koordinasyonu tam olarak sağlayacak şekilde kullanılması gerektiği değerlendirilmektedir.

### **BULGU 7: Ticari Faaliyet Gösteren Yerlerin Aboneliklerinin Mesken Tarifesi Üzerinden Yapılması**

Denizli ili mülki sınırları içerisinde yer alıp tapuda mesken olarak gözüktüğü halde fiilen işyeri olarak ticari faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla kullanılan yerlerin su aboneliklerinin Ticari olması gerekirken mesken olarak aboneliklerinin açıldığı ve faturalandırıldığı görülmüştür.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun "Vergi Değerini Tadil Eden Sebepler" başlıklı 33/3'üncü maddesinde, bir binanın kullanım tarzının tamamen değiştirilmesi veya bir binanın ikamete mahsus mahallerinden bir kısmının dükkân, mağaza, depo gibi ticaret ve sanat icrasına mahsus mahaller haline dönüştürülmesi vergi değerini tadil eden sebeplerden birisi olarak belirtilmiştir. 6 Seri No.lu Emlak Vergisi Genel Tebliği'nin "Vergi değerini tadil eden sebepler" başlıklı 12'nci maddesinin (c) bendinde, bir binanın kullanım tarzının tamamen değiştirilmesi veya bir binanın ikamete mahsus mahallerinden bir kısmının dükkân, mağaza, depo gibi ticaret ve sanat icrasına mahsus mahaller haline kalbedilmesi durumunun binanın vergi değerinin değiştireceği ve bu durumun 23'üncü madde gereğince bir beyanname ile ilgili vergi dairesine bildirilmesi gerektiği düzenlenmiştir. Bu hükmün uygulanmasında değişiklik sebebi, yalnız kullanım tarzı tamamen veya kısmen değiştirilen bina veya daire için geçerli olacak, böyle bir değişiklik göstermeyen aynı apartmanın diğer daire vergi değerleri genel (veya mevzii) beyan yapıncaya kadar aynen kalacaktır. Nitekim 1319 sayılı Kanun'un 23'üncü maddesine göre, vergi değerini tadil eden nedenlerin bulunması halinde (geçici ve daimi muafiyetten faydalanılması hali dâhil) emlak vergisi bildirimini verilmesi zorunludur.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 156'ncı maddesinde, ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyette iş yeri; mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane şube, depo, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan ve voli mahalleri, madenler, taş ocakları, inşaat şantiyeleri, vapur büfeleri gibi ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerler "işyeri" olarak tanımlanmıştır. Bu madde hükmüne göre, mükelleflerin ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyetlerini sürdürdükleri yerlerin işyeri özelliğini taşıyabilmesi için bu yerlerin faaliyetin icrasına tahsis edilmesi veya faaliyetin icra edildiği yer olma özelliği taşıması gerekmektedir.

Bu itibarla, konutun ikamete mahsus mahallerinden bir kısmının işyeri haline dönüştürülmesi halinde vergi değerini tadil eden sebep söz konusu olacak ve nitelik itibarıyla işyeri kapsamında değerlendirilerek yeni duruma (işyeri) göre vergilendirilmesi gerekecektir.

Diğer taraftan DESKİ Tarifeler Yönetmeliği'ne göre su aboneleri, abone tiplerine göre çeşitli ayrımlara tabi tutulmaktadır. Söz konusu Yönetmelik'in "Abone türleri" başlıklı 6'ncı maddesinde; "Mesken abonesi"; barınma gayesi ile oturlan yerlerde, içme ve kullanma amacıyla su tüketen ve kirleten, "İşyeri abonesi"; gelir sağlamak gayesi ile sürekli veya geçici olarak her çeşit meslek ve sanatın icra edildiği yerler ile sanayi kuruluşları ve ticari hizmet üreten yerlerde su tüketen ve atıksu üreten aboneler şeklinde tanımlanmıştır.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, finansal danışmanlık, hukuk danışmanlığı ve temsil hizmetleri, hukuki arabuluculuk ve temsil hizmetleri, mali müşavirlik, mimarlık, mühendislik ve 1319 sayılı Kanun'a göre açılan muayenehaneler gibi yerlerin işyeri olarak kullanıldığı, bu bağlamda bu yerlere ilişkin su aboneliklerinin işyeri üzerinden yapılması gerektiği açıktır.

Ancak yapılan incelemelerde, Denizli ili mülki sınırları içerisinde çok sayıda aktif mükellefin kayıtlı abone adreslerinde fiilen işyeri ya da ticarethane olarak faaliyet gösteriliyor olunmasına karşın, bu adreslerde kayıtlı su aboneliklerinin mesken olarak yapıldığı ve su faturalarının mesken tarifesi üzerinden düzenlendiği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi tarafından iletilen cevapta, bulguda konu edilen abonelik türlerinin mevzuata uygun şekilde düzeltilmesi, kullanım şekilleri ticari olanların kontrollerine başlanması ve bulguda bahsi geçen hususların düzeltilmesi için gerekli çalışmaların Abone İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Kurum tarafından söz konusu yerlerin detaylı saha araştırma, inceleme ve tespitlerinin yapılarak su aboneliklerinin mevzuata uygun bir biçimde yeniden düzenlenmesi ve buna göre faturalandırılması, abonelikleri düzeltilecek kişi ya da kuruluşlardan alınan teminat bedellerine yönelik farkların ilgililerinden alınması, ayrıca mevcut bilgi ve veriler çerçevesinde geriye dönük düzeltme kayıtlarının tamamlanması gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI  
06520 Balgat / ANKARA  
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00  
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr  
<https://www.sayistay.gov.tr>

**8. EKLER****EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

<b>Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu</b>			
<b>Bulgu Adı</b>	<b>Yıl/Yıllar</b>	<b>İdare Tarafından Yapılan İşlem</b>	<b>Açıklama</b>
İçme Suyu Şebekesine Verilen Su Miktarının Bir Kısmının Ölçülememesi	2022	Yerine Getirilmedi	Bulgu konusu hatalı uygulama devam ettiğinden 2023 yılında da bulgu konusu yapılmış ve bulgu 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunda (SDR) yer almıştır.